

Phạm Thoại kêu gọi từ thiện và góc nhìn chân chính về bố thí

ISSN: 2734-9195

13:54 03/03/2025

Bố thí không chỉ là hành động cho đi, mà còn là trách nhiệm đối với cả người nhận lẫn người trao

Những ngày qua, dư luận xôn xao về một chiến dịch kêu gọi từ thiện của TikToker Phạm Thoại kêu gọi quyên góp được hơn 16 tỷ đồng cho bé Bắp – một bệnh nhi mắc ung thư máu thu hút sự quan tâm lớn từ cộng đồng mạng. Chỉ trong thời gian ngắn, số tiền quyên góp đã lên đến hàng chục tỷ đồng, cho thấy tinh thần tương thân tương ái vẫn luôn là một giá trị đáng trân trọng trong xã hội. Tuy nhiên, bên cạnh sự đồng cảm và chia sẻ, cũng xuất hiện những ý kiến trái chiều liên quan đến tính minh bạch và trách nhiệm trong việc sử dụng nguồn tiền từ thiện. Điều này đặt ra một câu hỏi: Làm thế nào để bố thí và giúp đỡ đúng cách, mang lại lợi ích thực sự mà không gây ra hệ lụy về lâu dài?

Bố thí (dāna) không chỉ là hành động cho đi mà còn là việc thực hành đạo đức quan trọng, bố thí đúng cách cần có động cơ trong sạch, đối tượng xứng đáng và sự minh bạch rõ ràng.

Trên nền tảng này, chúng ta có thể rút ra nhiều bài học sâu sắc về cách làm từ thiện sao cho thực sự thiện lành và mang lại lợi ích lâu dài.

Bố thí từ tâm trong sạch

Trong Phật giáo, giá trị của bố thí phụ thuộc vào động cơ của người thực hiện, như trong Tăng Chi Bộ Kinh 3.172 - Anguttara Nikāya 3.172, đức Phật dạy: *“Này các Tỳ-kheo, có ba loại bố thí: bố thí vì sợ hãi, bố thí vì mong cầu lợi ích, và bố thí do tâm hoan hỷ.”*

Ba loại bố thí này có sự khác biệt rõ ràng:

Nếu bố thí xuất phát từ tâm từ bi chân thật (mettā), không mong cầu danh lợi, thì hành động này mang lại thiện nghiệp cao nhất.

Nếu bố thí chỉ để tìm kiếm danh tiếng, sự tung hô hoặc có yếu tố trục lợi cá nhân, thì hành động đó không thực sự thiện lành, dù hình thức có vẻ tốt đẹp.

Do đó, khi thực hiện bất kỳ hoạt động từ thiện nào, điều quan trọng nhất vẫn là sự chân thành, không vụ lợi. Nếu việc kêu gọi từ thiện chỉ nhằm mục đích tạo dựng hình ảnh cá nhân mà không thực sự xuất phát từ lòng từ bi, thì giá trị của hành động đó sẽ không trọn vẹn.

Minh bạch trong từ thiện

Sự chân thật (sacca) là một nguyên tắc quan trọng, đức Phật nhấn mạnh: *“Người nào nói lời chân thật, làm việc chân thật, tâm trí ngay thẳng, thì dù giàu hay nghèo, người ấy vẫn được tôn kính.”* (Kinh Tập 89 - Sutta Nipāta 89)

Minh bạch là trách nhiệm của người kêu gọi từ thiện. Khi nhận tiền từ cộng đồng, người nhận nên có nghĩa vụ công khai rõ ràng nguồn thu, cách sử dụng và đảm bảo số tiền đến đúng tay người cần giúp đỡ. Nếu có sự mập mờ, che giấu hoặc sử dụng sai mục đích, thì dù bề ngoài có vẻ thiện lành, hậu quả nghiệp báo vẫn không thể tránh khỏi.

Đối tượng thọ nhận xứng đáng

Trong Phật giáo, bố thí mang lại thiện nghiệp lớn nhất khi dành cho người xứng đáng. Trong Tăng Chi Bộ Kinh 8.35 - Anguttara Nikāya 8.35, đức Phật giảng: *“Này các Tỳ-kheo, bố thí cho người giới hạnh, phước báo nhiều hơn bố thí cho*

người không giữ giới. Bồ thí cho người có trí tuệ, phước báu nhiều hơn bồ thí cho người không trí tuệ.”

Điều này có nghĩa là:

Bồ thí cần có sự suy xét, không chỉ dựa vào cảm xúc nhất thời. Nếu tài sản được trao cho người không sử dụng đúng mục đích, phước báu sẽ giảm sút.

Nếu số tiền quyên góp quá lớn nhưng không có kế hoạch quản lý rõ ràng, có thể dẫn đến sự lãng phí hoặc chi tiêu không hợp lý, làm mất đi giá trị của lòng tốt.

Bồ thí đúng cách không chỉ là cho đi, mà còn là trách nhiệm sử dụng tài vật một cách chính đáng để mang lại lợi ích lâu dài cho người nhận.

Tác động xã hội và nghiệp báo tập thể

Phật giáo không chỉ nhấn mạnh đến hành động cá nhân, mà còn quan tâm đến nghiệp báo tập thể (samuha kamma). Nếu một hành động làm tổn hại đến niềm tin xã hội, thì nó tạo ra nghiệp xấu không chỉ cho cá nhân, mà cho cả cộng đồng.

"Người nào gây tổn hại đến niềm tin của người khác vào điều thiện, người ấy tự chặt đứt con đường phước báu của mình." (Kinh Pháp Cú 116 - Dhammapada 116)

Nếu những vụ việc gây tranh cãi làm suy giảm lòng tin của cộng đồng vào hoạt động từ thiện, hậu quả sẽ rất nghiêm trọng:

Những người thực sự cần giúp đỡ sẽ gặp khó khăn hơn trong việc kêu gọi hỗ trợ.

Các tổ chức từ thiện chân chính bị ảnh hưởng do sự nghi ngờ lan rộng.

Cộng đồng trở nên hoài nghi và thận trọng quá mức, làm suy giảm tinh thần từ bi và chia sẻ.

Kết luận

"Bồ thí với tâm thanh tịnh, kết quả thanh tịnh. Bồ thí với tâm bất tịnh, kết quả bất tịnh." (Tăng Chi Bộ Kinh 5.148 - Anguttara Nikāya 5.148)

Do đó, làm từ thiện không chỉ là trách nhiệm với số tiền quyên góp, mà còn là trách nhiệm với chính nghiệp báo của mình trong hiện tại và tương lai.

Từ thiện là một hành động đẹp, nhưng để trở thành một việc làm có ý nghĩa trọn vẹn, cần được thực hiện với tâm trong sạch, trí tuệ sáng suốt và sự minh bạch rõ ràng. Một giọt nước rơi xuống lòng bàn tay sạch sẽ khác hoàn toàn với một giọt nước rơi xuống bùn lầy – giá trị của bố thí không chỉ nằm ở số lượng, mà quan trọng hơn là cách nó được thực hiện.

Sự kiện vừa qua là một cơ hội để mỗi người tự nhìn lại cách mình đóng góp và giúp đỡ xã hội. Bố thí không chỉ là hành động cho đi, mà còn là trách nhiệm đối với cả người nhận lẫn người trao. Nếu thiếu đi sự minh bạch, niềm tin của cộng đồng có thể bị tổn hại, ảnh hưởng đến những cá nhân thực sự cần được giúp đỡ trong tương lai.

Vì vậy, khi thực hành bố thí, mỗi người cần giữ vững ba nguyên tắc: động cơ chân chính, sự minh bạch và trí tuệ trong việc chọn lựa đối tượng thọ nhận. Chỉ khi đó, hành động từ thiện mới thực sự trở thành một phương tiện gieo duyên lành, mang lại lợi ích bền vững cho cả người cho và người nhận, góp phần xây dựng một xã hội đầy tình thương và trách nhiệm.

Tác giả: **Khánh An**

Ghi chú: Bài viết thể hiện góc nhìn cá nhân, cách hành văn và lập luận của tác giả